

TTCT - Nhà nghiên cứu Phan Thuán An viết và gửi tôi Tuái Trá Cuái Tuán thêm một câu liáu mới về công minh chế độ quân ở Việt Nam đời vua Lê và triều đình ở Hoàng Sa. Đó là một tập thơ châu bìn, đời công ông tìm thấy ở phủ phủ công chúa Ngọc Sơn (con vua Đế Cảnh, em vua Khai Đế và là cô ruột vua Bồ Đào Nha). Chúng tôi gửi tôi bài viết về ông và tập thơ châu bìn này.

Về chế độ quân ở VN đời vua Lê và triều đình ở Hoàng Sa, trước đó chúng ta có công trình biên khảo nào đầy đủ, kỹ lưỡng, công phu và nghiêm túc bằng chú ý bài của một số nhà nghiên cứu đăng trên Tạp san Sông Đà số 29 mang nội dung “Độc khảo về Hoàng Sa và Trường Sa” (dày hơn 350 trang) xuất bản tại Sài Gòn đầu năm 1975. Trong đó các tác giả đã trình bày hơn 100 tài liệu sách báo chí bằng chữ Hán, chữ Pháp, chữ Anh, chữ Việt được viết từ thời Lê (1630) đến thời VN Cộng hòa Miền Nam (1974).

Mới đây chúng tôi phát hiện một tập thơ châu bìn có chữ ký của vua Bồ Đào Nha (1926-1945) mà một phần trong đó mang nội dung liên quan đến chế độ quân ở Nam triều đời vua Lê và triều đình ở Hoàng Sa.

Vào đầu triều Nguyễn, “châu bìn” là loại văn thơ chữ Hán viết trên giấy, nói về một công việc hay một công việc nào đó của triều đình, do các quan văn phòng nhà vua soạn thảo và dâng lên vua duyệt khán. Sau khi xem xét nội dung văn bản, nhà vua cho ý kiến của mình, hoặc đồng ý, hoặc bác bỏ, hoặc sửa chữa một số chi tiết trong đó bằng cách dùng bút phê ngay trên văn bản. Những mực của vua dùng để phê ở đây phải là mực màu đỏ (châu), cho nên ý kiến của vua được gọi là “châu phê” và văn bản đã được vua phê duyệt gọi là “châu bìn”. Ngay sau đó, văn kiện này được các nhân viên của văn phòng nhà vua sao chép ra để gửi đi thi hành. Còn bản chính được lưu trữ ở tòa nhà Đông Các, tức là thư viện của hoàng gia trong Tử Cấm thành.

Về bộ phận văn phòng làm việc bên cạnh nhà vua, thời Minh Mạng gọi là “nội các”, đời thời Bồ Đào Nha đời tên là “ngự tiển văn phòng”. Các vua trước kia đều phê duyệt bằng chữ Hán với bút lông chòm móm son. Đời thời Bồ Đào Nha, các châu bìn được đánh máy bằng tiếng Việt hoặc tiếng Pháp và nhà vua thường phê chú ý bằng tiếng Việt với chữ “Chuán” (nghĩa là đồng ý cho thi hành) và ký tắt hai chữ BĐ (nghĩa là Bồ Đào Nha) bằng bút chì màu đỏ ngay dưới chữ “Chuán”.

Chúng tôi may một số tờ mách một tập thơ châu bìn có hình thức chữ nghĩa như thơ trên một mặt của tờ giấy cỡ 21,5x31cm. Vì đây là một văn bản triều đình nên chúng tôi xin chép lại

nguyên văn ph n n i dung chính c a nó nh sau:

“Hu , ngày 27 tháng 12 năm Bộ Đ i th 13

(15 Février 1939)

Ng ti n văn phòng kính tâu:

Nay văn phòng chúng tôi có ti p th s 177s-sp, ngày 10 tháng 2 năm 1939 c a quý khâm s đ i th n th ng r ng ng ch binh thanh kh Trung k có nhi u công lao trong vi c đ p yên các mi n man di đ y lo n và vi c l p đ n phòng th đ o Hoàng Sa, nghĩ nên th ng ngũ h ng Long tinh cho hi u k ng ch y và nh chúng tôi tâu lên hoàng đ ban chu n. Phí ngân c p ch và thi t ch t huy ch ng y s do ngân sách Trung k đài th .

Chúng tôi có ph ng nghĩ đ ng b n đ ng ban chu n huy ch ng y cho ng ch binh thanh kh Trung k , kính tâu lên hoàng đ tài đ nh, nh mông du doãn, h u ch l c tuân.

Nay kính tâu.

T ng lý đ i th n,

Th n:

(ký tên: Tr n Đình Tùng)

Bên l trái c a văn b n, nhà vua có phê ch “Chu n” và ký t t hai ch BĐ (Bộ Đ i).

Tờ châu bìn thi Bô Đô i khng đnh đ o Hoàng Sa thu c ch quy n Vi t Nam

Tác Giả: Phan Thu n An (nhà nghiên c u văn hóa)

Thứ Ba, 12 Tháng 5 Năm 2009 00:48

Trong tờ “t u” v a nêu, tác gi c a nó có dùng m t s t Hán Vi t khó hi u, nhng có th tóm t n i dung chính nh sau:

Vào ngày 10-2-1939, Tòa khâm s Trung k có đ ngh Nam tri u nên th ng huy ch ng Long tinh h ng 5 cho đ n v lính kh xanh Trung k , vì h đã có công trong vi c đ p lo n “man di” mi n núi và có công trong “vi c l p đ n phòng th đ o Hoàng Sa”. Đ n ngày 15-2-1939, t ng lý ng ti n văn phòng Tr n Đình Tùng dâng lên hoàng đ Bô Đô i t “t u” xin nhà vua duy t y và nhà vua đã phê “Chu n” (đ ng ý cho thi hành). Còn chi phí v th ng c p huy ch ng thì do ngân sách c a Tòa khâm s Trung k đài th .

Nh th là m i vi c đ u đã di n ra m t cách suôn s theo nguyên t c hành chính b y gi .

Trên đây là tờ châu bìn g c mà chúng tôi s u t m đ c. Nó quý ch đây là bìn chính (ch không ph i bìn sao), và quý nh t là n i dung c a tờ châu bìn này m t l n n a khng đnh r ng mãi cho đ n tr c khi Chi n tranh th gi i l n 2 x y ra trên Thái Bình D ng, qu n đ o Hoàng Sa v n còn thu c v ch quy n c a VN, m c dù đ t n c b y gi đang đ d i s b o h c a Pháp.

Châu bìn thi Bô Đô i:

B ng ch ng v s th c thi liên t c ch quy n c a Vi t Nam t i Hoàng Sa

Nhà nghiên c u Phan Thu n An đã có công s u t m m t châu bìn có giá tr v s th c thi liên t c ch quy n c a VN t i qu n đ o Hoàng Sa th i Pháp thu c vào năm 1939.

Đây là văn bìn c a nhà n c VN th i Pháp thu c. Văn bìn này là t tâu c a t ng lý ng ti n văn phòng hoàng đ VN Tr n Đình Tùng trình lên hoàng đ Bô Đô i, và đã đ c hoàng đ phê chu n t ng huân ch ng Long tinh đ ng đ ng cho lính kh xanh đ ng đ n phòng th đ o Hoàng Sa. S ki n này x y ra ngày 15-2-1939, tr c h n m t tháng ngày Nh t tuyên b ki m soát qu n đ o Hoàng Sa (31-3-1939), tr c g n b y th ng Chi n tranh th gi i bùng n

Tư châu bìn thi B o Đ i kh ng đ nh đ o Hoàng Sa thu c ch quy n Vi t Nam

Tác Giả: Phan Thu n An (nhà nghiên c u văn hóa)

Thứ Ba, 12 Tháng 5 Năm 2009 00:48

(5-9-1939).

Tư châu bìn ngày 15-2-1939 có giá tr l n v tính ch t nguyên bìn (bìn chính) c a văn bìn nhà n c c p cao nh t: văn phòng hoàng đ VN chu n vi c t ng huân ch ng Long tinh đ ngũ đ ng cho lính kh xanh có công phòng th qu n đ o Hoàng Sa, th hi n s th c thi liên t c ch quy n c a VN t i qu n đ o Hoàng Sa.

Ngày thi i Pháp thu c, VN m t quy n t ch , nh t là quy n ngo i giao, song th ng th B binh Thân Tr ng Hu ngày 3-3-1925 cũng đã lên ti ng v i viên khâm s Trung k khi đ c h i v Hoàng Sa r ng: “Hoàng Sa thu c v VN t lâu và không có gì ph i tranh cãi”. Trung Qu c sau này l i c b t ch c l i nói c a th ng th B binh h Thân song l i không có c s l ch s nào c !

TS s h c NGUY N NHÃ